

Debreceni Ítéltábla

Pf.I.20.387/2024/5. szám

A Debreceni Ítéltábla a dr. Bojté Gizella ügyvéd (cím) által képviselt felperes neve (cím) felperesnek – a dr. Magyar Attila ügyvéd (cím) által képviselt alperes neve (cím) alperessel szemben személyiségi jog megsértése miatt indított perében a Nyíregyházi Törvényszék 12.P.20.174/2023/56. számú, 58. sorszám alatt kijavított és 62. sorszám alatti kiegészített ítélete ellen az alperes részéről 60. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés alapján indult ügyben, amelyhez az ítéltábla egyesítette a 62. sorszám alatti elsőfokú kiegészítő ítélet ellen az alperes részéről 65. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán előtte Pf.I.20.388/2024. számon indult ügyet, meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett részét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 77 000 (hetvenhétezer) forint másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás

[1] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a felperes 2020. januárjában bízta meg az alperest fülplasztikai műtét elvégzésével, amelytől az előzetes megbeszélések szerint az elálló (és gúnyolódás tárgyát képező) füleinek a „normál anatómiai állapotát” várta.

[2] A felperes a 2020. február 8-i beavatkozás napján aláírt egy fülkagylóesztétikai-műtétekről készült általános írásbeli tájékoztatót (egyben beleegyező nyilatkozatot és megbízást), amely – egyebek mellett – általános leírást tartalmazott a korrekciós műtétről, annak menetéről, hogy külön kezelési terv nincs, a lehetséges egészségügyi (rosszullét, sebgyógyulási panaszok, utóvérzés, kóros hegburjánzás, a porcos állomány elhalása) és esztétikai szövődeményeket (a két fülkagyló között minimális formai vagy méretbeli különbség). A nyilatkozat szerint a páciens kijelenti, hogy a beavatkozásról, egészségügyi állapotáról, a műtét következtében történő változásokról kielégítő, részletes felvilágosítást kapott írásban, élő szóban, különös tekintettel a várható eredményről, a műtét menetéről és az esetleges kockázatokról, valamint hogy minden őt érdeklő kérdést feltehetett, azokra választ kapott. Ennek részeként nem kapott arra vonatkozó tájékoztatást, hogy milyen következményekkel járhat, ha a korrekció eredményeként a fülkagyló teljesen a koponyához simul. A tájékoztató – bár arra lehetőség lett volna – nem tartalmazta a felperes esetleges elvárásait (akár a füleinek véghelyzetére).

[3] A nem altatásban végzett műtéti beavatkozás során a felperesnek lehetősége volt megtekinteni a beavatkozás aktuális állapotát az esetleges további korrekciók érdekében. Az alperes a műtéttechnikailag megfelelően végzett beavatkozás eredményeként méretét tekintve a korábbival egyező, azonban nem a normál anatómiai állapotnak megfelelő fülkagylóállást alakított ki, ezért a beavatkozás a felperesnél esztétikai károsodást okozott. A jobb oldali fül a túlzott mértékű porceltávolítás következtében nyomásra érzékeny, de fájdalmas is, ha a felperes ezen az oldalán fekszik.

[4] A felperes a műtétet követően észlelte, hogy a kialakított állapot nem felel meg az általa elvárt anatómiai helyzetnek, a fülkagylók túlzottan a fejéhez simulnak, a fül belső része nem szokványosnak látszik (kiáll), ezért több plasztikai műtéttel foglalkozó egészségügyi intézménytől is véleményt kért a korrekcióra, amelyre azonban vagy nem láttak lehetőséget a túlzott mértékű porceltávolítás miatt vagy a felperes nem vállalta az ellenvélemények miatt.

[5] A felperest a beavatkozás óta a jobb fül fájdalmassága mellett változatlanul kellemetlenségek érik (a füle beszédtema maradt), de a kialakult eredmény miatt nagyfokú csalódottságot is érez, 2022. október 3-tól kezdődően heti egy órás pszichoterápiás foglalkozásokon vesz részt, mivel az ott készített jelentés szerint a sikertelen beavatkozás súlyosbította a nehézségeit: érzelmileg, kapcsolati és pénzügyi szempontból is megviselte, a szociális kontextusban érzelmi nehézségekkel küzd, álmatlanság, szorongás, romlott önkép, alacsony önértékelés, szorongó hangulat gyötri.

[6] A felperes a megváltoztatott keresetében kérte annak a megállapítását, hogy az alperes megsértette a testi-lelki egészséghez fűződő személyiségi jogát azzal, hogy a 2020. február 8-án végzett fülműtéti korrekció során nem az elvárható gondossággal járt el, ezért nagy mennyiségű porcszövetet távolított el mindkét oldalon, a varratokat túlhúzta, ezzel maradandó, visszafordíthatatlan, helytelen anatómiai formája lett a füleinek. Annak a megállapítását is kérte, hogy az alperes megsértette az önrendelkezési jogát azzal, hogy a műtét előtt nem tájékoztatta arról, hogy az általa végzett műtét eredményeként létrejöhét olyan állapot, amikor az többé nem korrigálható. Emellett 3 000 000 Ft sérelemdíj és annak 2020. február 8-tól számított kamatai, valamint 80 000 Ft kártérítés és annak 2022. december 1-jétől számított kamatai, továbbá perköltsége megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Hivatkozása szerint az alperes a közöttük fennálló megbízási jogviszonytól eltérően és a tájékozott beleegyezése hiányában alakította ki a füleinek rendellenes és helyrehozhatatlan anatómiai helyzetét, amellyel megsértette az állított személyiségi jogait és kárt is okozott.

[7] Az alperes az ellenkérelmében kérte a kereset elutasítását és a felperes perköltségben történő marasztalását. Álláspontja szerint a műtét a felperes szándékának megfelelő eredménnyel zárult, amelyet megelőzően eleget tett a tájékoztatási kötelezettségének is.

[8] Az elsőfokú bíróság a fellebbezett ítéletével megállapította, hogy az alperes megsértette a felperes teljes testi és lelki egészséghez fűződő személyiségi jogát azzal, hogy a 2020. február 8. napján végzett műtéti korrekció során a szükségesnél nagyobb mennyiségű porcszövetet távolított el, azzal pedig a felperes önrendelkezési jogát, hogy a műtét előtt nem

tájékoztatta, hogy az általa elvégzett műtét eredményeként létrejöhet olyan állapot, amely nem korrigálható. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg az felperesnek 3 000 000 Ft sérelemdíjat és – a kiegészített ítéletnek megfelelően – annak 2020. február 8-tól számított kamatait, 80 000 Ft kártérítést és – ugyancsak a kiegészített ítéletnek megfelelően – annak 2022. december 1-jétől számított kamatait, valamint 2 141 195 Ft perköltséget. Ezt meghaladóan elutasította a keresetet. Kötelezte továbbá az alperest, hogy fizessen meg 219 000 Ft eljárási illetéket.

[9] Az ítélet indokolásában előre bocsájtotta, hogy a felperes nyilatkozata, valamint a házastársa, P. E. és D. I. M. tanúvallomása alapján állapította meg, hogy a felperes megbízása egy normál anatómiai állapotú fülkagyló kialakítására irányult, jóllehet az utóbbi tanú nem volt jelen a műtéti megbeszélésnél. Azt pedig az alperesnek kellett bizonyítania, hogy a felperes egy ettől eltérő (a fejéhez simuló) fülkagylót kívánt kialakíttatni, amelynek kétséget kizáró módon nem tett eleget. Ilyen adatot nem tartalmaz a műtéti beleegyező nyilatkozat, holott abban lehetőség lett volna egyediesítve feltüntetni a felperes elvárásait, de abból azt sem lehetett megállapítani, hogy az alperes konkrétan miről tájékoztatta a felperest. Dr. V.-né dr. R. K. és M. S.-né tanúk vallomása nem volt elegendő a felperes szándékának bizonyítására, mivel két év távlatából nem emlékezhetek pontosan egy rutinműtéten elhangzottakra, de a műtét előtti megbeszélésen sem voltak jelen, nem tudhatták, hogy az operációt végző orvos (dr. V. B.) milyen tájékoztatást adott a felperesnek. Éppen ezért szükséges annak írásbeli rögzítése, hogy a páciens és az orvos között a műtéttel kapcsolatban milyen lényeges kérdések merültek fel; ilyen lényeges körülmény, hogy a páciens milyen eredményt vár a műtétől, és hogy az milyen esetleges következményekkel valósítható meg.

[10] Azt pedig a perben beszerzett (egyesített) orvosszakértői vélemény alapján állapította meg, hogy esztétikai károsodás következett be a műtét eredményeként (funkcionális károsodás nem), és hogy a túlzott mértékű porceltávolítás oka lehet a jobb fül érzékenysége, továbbá hogy a felperes fülei eltérnek a normál anatómiai állapotnak megfelelő mintegy 25 foktól. A szakértői vélemény szerint továbbá az alperesnek tájékoztatnia kellett volna a felperest arról, hogy az elvárását teljesen vagy részlegesen meg lehet-e valósítani, és hogy annak milyen szövödményei, következményei lehetnek. E szakértői vélemény ellentmondásoktól mentes volt, amelyet a szakértők a tárgyaláson is fenntartottak és kellő választ adtak a felek észrevételeire. Ellentétben az alperesi állásponttal a szakértők pontosan meghatározták azt is, hogy mi hiányzik a felperes által aláírt tájékoztatásból. Az elsőfokú bíróság nem fogadta el az alperes azon, közvetlenül a tárgyalás berekesztése előtt előadott álláspontját, hogy a szakértői vélemény azért nem alkalmas a felelősségének a megállapítására, mert abban az egyik fül esetében 5, a másik esetében 10 fokos szöget írnak le, holott az általa végzett beavatkozást követően 0 fokos szög jött létre, amelyből az következik, hogy a felperes a perbeli beavatkozást követően megműtette a füleit. Ez ugyanis olyan új tényállítása az alperesnek, amelyre korábban annak ellenére nem hivatkozott, hogy tudomása volt arról, hogy a felperes megkísérelte a kialakult állapot korrekcióját, valamint hogy valamennyi tárgyaláson jelen volt a felperes és az alperes törvényes képviselője, a beavatkozást végző dr. V. B. is, aki láthatta, hogy a felperes fülei jelenleg milyen szöget zárnak be. Az pedig az alperes bizonyítási érdeke volt, hogy történt-e újabb korrekciós műtét, azonban az új tényállítással összefüggésben nem terjesztett elő bizonyítási indítványt.

[11] Az ítélet jogi indokolásában ismertette az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) 244. §-ának (2) bekezdése alapján alkalmazandó, a Polgári

Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:519. §-át, amely szerint aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni; mentesül a felelősség alól a károkozó, ha bizonyítja, hogy magatartása nem volt felróható. Mivel a Ptk. 6:520. §-a értelmében minden károkozás jogellenes, a perbeli esetben pedig nem állnak fenn az ott felsorolt kivételek. A felperes bizonyítási érdeke a kár bizonyítása, és hogy ez okozati összefüggésben áll az alperesi beavatkozással, míg az alperesé a kimentés, azaz annak bizonyítása, hogy magatartása nem volt felróható. A felperes a perben kirendelt szakértő által készített szakértői véleményben foglaltakkal bizonyította, hogy az alperesi beavatkozás eredményeként nála esztétikai károsodás következett be, valamint hogy a jobb fül műtét óta jelentkező érzékenysége nagy valószínűséggel okozati összefüggésben van a túlzott mértékű porceltávólitással, emellett a meghallgatott tanúk vallomásaival és a becsatolt pszichoterápiás jelentéssel bizonyította az ennek következtében kialakult pszichés károsodást is. Emellett a kimentés az alperes érdeke lett volna. Ennek körében az egészségügyi tevékenység végzésének egyes kérdéseiről szóló 2003. évi LXXXIV. törvény 5. §-ának (1) bekezdésére is tekintettel azt kellett volna bizonyítania, hogy a műtétet az adott helyzetben általában elvárható gondossággal, a szakmai követelmények keretei között, az etikai szabályok megtartásával, legjobb tudása és lelkiismerete szerint végezte el. Bár az alperes a műtétet a szakmai szabályoknak megfelelően végezte, a túlzott mértékű porceltávólitás csak akkor felelt volna meg az elvárható gondosságnak, amennyiben az bizonyítottan a felperes határozott, az esetleges esztétikai károsodásokra is kiterjedő tájékoztatás ismeretében is fenntartott kívánsága szerint történt volna. Az alperes akkor járt volna el az elvárható gondossággal, ha a felperes olyan műtėti eredményt vár, amely esztétikai károsodáshoz, akár a fül fájdalmasságához, érzékenységéhez vezethet, erről kifejezetten külön tájékoztatja és a műtétet csak a páciens ezen ismeretek birtokában hozott határozott kívánsága után végzi el. Jelen esetben azonban a nem megfelelően egyediesített, a felperesnek az általánostól eltérő, túlzott mértékű porceltávólitást igénylő külön kérését nem tartalmazó műtėti leírással az alperes nem tudta bizonyítani állítását, ezért a törvényszék a keresetnek helyt adva a Ptk. 2:51. §-ának (1) bekezdése alapján megállapította a jogsértést és a 2:52. §-ának (1) bekezdése alapján kötelezte az alperest a sérelemdíj megfizetésére.

[12] A keresetnek részben helyt adva azt állapította meg, hogy az alperes megsértette a felperesnek a Ptk. 2:43. §-ának a) pontjában írt egészséghez fűződő személyiségi jogát, részben a műtét következtében jelentkező érzékenység, fájdalmasság, részben amiatt, hogy a kialakult állapot következtében a felperes lelkiállapota is sérült a korábbihoz képest: az egészség ugyanis nemcsak a fizikai, hanem a lelki állapotra is vonatkozik. Megállapította továbbá, hogy az alperes megsértette a felperes önrendelkezési jogát is, mivel nem tájékoztatta arról, hogy az általa igényelt mód milyen, akár visszafordíthatatlan következményekkel járhat. Az önrendelkezési jog pedig ugyancsak a Ptk. 2:42. §-a szerinti törvényi védelem alatt áll. Teljes egészében helyt adott a felperes sérelemdíj iránti igényének is, amelynek mértékét a Ptk. 2:52. §-ának (3) bekezdésben foglaltakat figyelembe véve arra tekintettel állapította meg az általa kért 3 000 000 Ft-ban, hogy az alperesi magatartás következményeként a felperes joggal érezheti úgy, hogy a korábbinál rosszabb eredmény jött létre, amelyen változtatni nem lehet, és amelynek eredményeként korábbi problémái nemhogy megszűntek volna, hanem az új, de nem az elvártak szerinti eredmény folytán fokozódtak is. E körülmények figyelembevételével a kért összeg a műtét idején érvényes értékviszonyok szerint nem volt eltúlzott. A Ptk. 6:522. §-a (2) bekezdésének a) pontja alapján kötelezte az alperest a műtétet követően az esetleges korrekció miatt felmerült, összesen 30 000 Ft konzultációs költség és 50 000 Ft útiköltség mint kár megfizetésére. Kimondta továbbá, hogy a keresetet a személyiségi jogsértés megállapítása körében utasította el részben.

[13] A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 83. §-ának (1) bekezdése alapján kötelezte az alperest a felperes pert megelőzően és a per során felmerült, összesen 2 141 195 Ft perköltségének viselésére, amelynek részeként az ügyvédi munkadíjat a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM. rendelet (a továbbiakban: R.) 3. §-a (2) bekezdésének a) pontja alapján állapított meg. Az alperes továbbá a Pp. 102. §-ának (1) és 83. §-ának (1) bekezdései alapján köteles a tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt 219 000 Ft eljárási illeték megfizetésére.

[14] Az alperest a kamatok megfizetésére kötelező kiegészítő ítéletet pedig azzal indokolta, hogy a Pp. 341. §-ának (1) és 355. §-ának (2) bekezdései alapján pótolta ezt a rendelkezést, és a Ptk. 6:532. §-a, valamint 2:52. §-ának (2) bekezdése alapján kötelezte kamat fizetésére az alperest a megítélt sérelemdíj és vagyoni kártérítés után, mivel ezen összegek teljesítésével késedelemben van.

[15] Az alperes a fellebbezésében kérte, hogy az ítéltábla változtassa meg az elsőfokú ítéletet és utasítsa el a keresetet. Perköltségigénye is volt. Hivatkozása szerint az elsőfokú bíróság tévesen értelmezte a bizonyítékokat és a Ptk. 2:42. §-ának, valamint az Eütv. 13., 15. és 134. §-ainak megsértésével hozta meg a határozatát. Az ítélet ezek közül is különösen azért jogszabálysértő, mert nem sért személyiségi jogot az a magatartás, amelyhez az érintett hozzájárult. Fenntartotta, hogy nem távolított el a szükségesnél nagyobb mennyiségű porcot. Az elsőfokú bíróság a tárgyaláson kifejtettek szerint azért nem vette figyelembe a tájékoztató és beleegyező nyilatkozatot, mert számítógépen írta és nyomtatta ki, az egy nyomdatermék, ami nem személyre szabott. Az Eütv. azonban nem tiltja a számítógép használatát. Ezt követően azonban mindegyik tárgyaláson megtiltotta, hogy az alperes képviselői előadják érveiket, holott a tájékoztató és beleegyező nyilatkozat személyre szabott, nem általános: kizárólag fülplasztikára vonatkozik, a kezelési tervben is műtét szerepel, tehát a beavatkozásról műtégi terv is készült, amelynek részleteit az alperesi tanúvallomások, de a felperes nyilatkozata is megerősített. A kezelési terv és a műtégi leírás alapján megállapítható, hogy a kommunikáció folyamatos és szokásos a műtét közben az operáló orvos és a beteg között. Ezt már az első (pert megelőző) magánszakértői vélemény is alátámasztja, mivel annak 17. kérdésében a felperes kérdezte, hogy szokásos eljárás-e, hogy a beteget műtét közben megkérdezik. Valamennyi szakvélemény megerősítette, hogy a műtét hegy a szakma szabályainak megfelelő helyen van. Idézte, hogy „a műtét lényege, hogy a fülkagyló hátsó felszínén, rejtett helyen vezetett metszésen át a fülkagyló porcvas vázát a megfelelő méretre és formára modelláljuk, azt a kialakított helyzetben rögzítjük, majd a bőr metszést zárjuk.” Az eljárás során bizonyítást nyert, hogy mielőtt a felperes a 0 fokos állást választotta, még egyszer megmutatták neki a „normális”, 23 fokos helyzetet, de elutasította azt, ahogy a konzultáción is tette. A felperes ezt próbálta kivédeni azzal a nyilatkozatával, hogy szemléltetés hiányában nem tudta értelmezni, hogy mit kell az alatt érteni, a normál az, hogy egy ceruza megáll a fül mögött. Azonban a fül nem egy rejtett szerv, és a ceruza sem egy ritka tárgy, ezért a felperes nyilatkozata nem életszerű, már csak azért sem, mert a (fellebbezésben idézett) tájékoztatóban elismerte, hogy részletes tájékoztatást kapott és minden kérdést feltehetett, amelyekre választ is kapott. Az alperesnek mint operáló orvosnak a beteggel együtt kell kialakítania a kezelési tervet, ezt nem kell írásba foglalni, az írásba foglalás követelményét az Eütv. sem írta elő kötelezően. A felperes pedig ha nem látott még normál állású fület és nem tudta, mi az a ceruza, miért írta alá, hogy minden világos a számára. Az alperesnek van tájékoztatási kötelessége, amit az idézett mondatok aláíratásával ellenőriz. Ha

a felperes nem értett semmit, miért írta alá, ez az ő felelőssége, az alperes nem tudhatta, mit értett meg, mit nem, a felperesnek kell addig kérdeznie, amíg nem világos, és csak utána aláírni. Az alperesnek csak a tájékoztatás és annak a fentiekkel történő ellenőrzése a feladata. Mindezekből kiderül a kezelési terv léte és annak minden részlete is; a felperes szinte minden szót elismer, ami elhangzott, csak utólag állítja, hogy nem értett belőle szinte semmit. Visszatérve a porc túlzott eltávolításához hangsúlyozta, hogy a személyre szabott tájékoztatóból csak a fülkagyló és a koponya szögének meghatározása maradt ki, azonban nem véletlenül, mert ez véglegesen a műtét alatt szokott eldőlni. Ennek bizonyítéka a műtéti leírás, amit röviddel a műtét után adott át a felperes kérésére, és amelyet maga a felperes csatolt be, és amelyet idézett is a fellebbezésben. A két fenti dokumentumból egyértelműen megállapítható, hogy nem távolított el a szükségesnél nagyobb mennyiségű porcot. A kezelési terv idevonatkozó részletében „a fülkagyló porcos vázát a megfelelő méretre és formára modelláljuk” szerepel, tehát nem az „addig kisebbitjük a porcot” vagy egyéb rokon értelmű kifejezés. A műtéti leírás vonatkozó részletében „a porcból (...) keskeny csíkot távolítunk el (...) hogy a fület (...) a koponya irányába tudjuk (...) öltésekkel húzni. Három öltést helyezünk be, ezzel a fület a természetes helyzetének megfelelően a koponyához igazítjuk. Tükörben a pacienseknek megmutatjuk (...) a páciens csak a koponyához teljesen lelapított fülkagyló pozíciót fogad el, így az öltéseket tovább húzzuk.” Itt a lényeg a keskeny csík és a természetes helyzet, amit meg is mutatott a felperesnek, aki amikor ezt nem fogadta el, csak az öltéseket húzta tovább, és nem távolított el több porcot, hanem a fülkagyló természetes rugalmasságát használták ki. Összefoglalva: a felperes által becsatolt dokumentumok bizonyítják, hogy az alperes önhatalmúlag nem készült a fül természetes helyzetbe hozásához szükséges porc eltávolításnál radikálisabb műtetre, nem távolított el a szükségesnél több porcot, nem okozott visszafordíthatatlan állapotot, ezért nem is adhatott erről tájékoztatást a felperesnek. Ezt igazolják a szintén a felperes által becsatolt ambuláns lapok, amelyeken korrekciós műtéteket ajánlanak neki, tehát nem tartották visszafordíthatatlan folyamatnak. A megállapított tényállás (indokolás [1] bekezdése) kapcsán hangsúlyozta azt is, hogy a felperes nem bizonyította a megbízás tartalmát a keresetének megfelelően, hogy az „normális fülre” vonatkozott (figyelembe véve az alperes által készített dokumentumokat és a tanúk nyilatkozatát), azaz a felperes nem 23, hanem 0 fokos állást várt, amely teljesíthető volt és egyáltalán nem természetellenes a 0 fok. Nem ritka, hogy 0 fokot kérnek, mert az állandó csúfolás miatt a fülük már a gondolataik központi problémájává vált. A felperes a kezdeti 2-3 hétben tökéletesen elégedett volt az általa kívánt és kialakított helyzettel, amire bizonyíték az általa csatolt fénykép, amelyen szemből látható és boldogan mosolyog, de a felek levelezése szerint is további porc eltávolítást akart: a 2020. február 16-i ímél szerint „a bal full ok. A jobb fülnél ki van fordulva a porc. Mi a teendő?”. Ekkor ajánlotta a számára a kis, szemből nézve még mindig kiálló és ezért látható porcrészlet eltávolítását. Ez a levél azonban bizonyítja, hogy a felperes ilyen eredményt akart, és a véleménye azt követően változott, hogy a baráti köre továbbra is csúfolta. Az elsőfokú bírság tévedett annak megállapításával (indokolás [2] bekezdése), hogy „külön kezelési terv nincs”. Az Eütv. alapján le sem kell írni, nemhogy külön dokumentumban aláírni a pácienssel (bár hasznos leírni az esetleges későbbi nézeteltérések miatt). A beavatkozás „következményeit” pedig a felperes helyesen dokumentálta és demonstrálta, amikor a kezeivel a füleit a fejére szorította. A tényállásban idézett tájékoztató (indokolás [3] bekezdése) azért nem tartalmaz a felperes általi megjegyzést, mert a végleges szög a műtét alatt dőlt el; ha annyira fontos lett volna a számára a 23 fok, ahogy utólag állítja, lehetősége lett volna odaírni, hogy műtét közben ne lehessen eltérni tőle. Az indokolás ([4] bekezdése) helytállóan rögzíti azonban, hogy a műtét közben a felperesnek lehetősége volt az esetleges korrekcióra, és ekkor korrigálta a fülei állását 0 fokra. A megállapított tények (indokolás [5] bekezdése) kapcsán azt is hangsúlyozta: a 23 fok nem a „normál állapot”, hanem csak az esetek többsége, mert születnek 0 fokkal is emberek, ahogy

90 fokkal is. Az pedig ellentmondásos, hogy ha túlzott porceltávolítás történt, hogy maradhatott a fül nagysága kb. normális: lehet-e valamiből túlzott mértékben kívágni úgy, hogy a nagysága ne legyen kisebb. Ez is azt bizonyítja, hogy első műtét során csak az elállást okozó túltengett, fölösleges porcot távolították el, ami a kb. 23 fokra közelítéshez volt szükséges, viszont a második műtét során sem történt túlzó porckimetszés. Ennek a bizonyítására a Pp. 373. §-ának (3) bekezdése alapján egy 2024. augusztus 20-án készült igazságügyi orvosszakértői véleményt mellékelte. A megállapított tényállás (indokolás [6] bekezdése) bizonyítja, hogy kezdetben a felperes további porceltávolítást kért, el akarta távolíttatni az összes, szemből még látható fülporcot. A felperes által becsatolt ambuláns lapok nem azt rögzítik, „hogy nem volt lehetőség” további beavatkozásra, hanem épp ellenkezőleg, korrekciós műtétet vállaltak és árat is megjelöltek. A felperes további porceltávolítási szándékának megfelelően pedig valószínűleg az ismeretlen helyen (ország 1, ország 2, ország 3) végeztetett második műtét során távolították el a további porcot. A tényállás részeként (indokolás [7] bekezdése) megállapított hátrányok kapcsán pedig a 2024. május 21-i tárgyaláson is jelezte, hogy a felperes a további csúfolódások miatt második, korrekciós műtétet végeztetett, amelyre mindkét szakértői vélemény a bizonyíték. A pert megelőzően kirendelt szakértő csak annyit jegyzett meg, hogy a fülkagylók a koponyához a szokásosnál közelebb vannak, nem írt szöveget, de azt sem, hogy teljesen rajta vannak. Az egyesített szakértői vélemény már pontosan mért: a fülek 5 és 10 fokban állnak. A második korrekciós műtetre tehát 2020. áprilisa és 2022. áprilisa között került sor. Az alperes fényképekkel is bizonyította a 0 fokot, amelyeket szintén a felperes csatolt be, és egyben objektív bizonyítékai a megelégedettségének. Közvetett bizonyítékok a második műtetre a felperes által becsatolt plasztikai sebészeti konzultációk dokumentumai, amelyeken korrekciós műtéteket ajánlanak neki beárazva. Az egyiken még szemhéjplasztikát is kért, ami pedig nem a depresszió jele. Ezek az ambuláns lapokon a felperes letagadta, hogy ország 3 állampolgár is a ország 1 mellett, nehogy a második műtetre az EESZT-ből fény derüljön, ha ország 3-on végezteti. A felperes által csatolt okirati bizonyítékokból és a felperes nyilatkozatából megállapítható, hogy járt ország 2-ben és ország 1-ben is az elmondása szerint számos rendelőben. A tényállásban (indokolás [8] bekezdése) rögzített pszichoterápiás kezelések kapcsán pedig megjegyezte, hogy e hátrányok (álmatlanság, szorongás, romlott önkép, alacsony önértékelés, szorongó hangulat) mindkét műtete előtt jelen voltak, a felperes ezekkel indokolta az első műtétet és ez volt az oka a második műtétnek is (fenntartva, hogy a szemhéjplasztikára vonatkozó szándéka nem a depresszió jele). Az elsőfokú bíróság tévedett a tényállás alapjául szolgáló bizonyítékokkal kapcsolatban is, mert dr. V.-né dr. R. K. és M. S.-né vallomásai alkalmasak voltak a felperes szándékának bizonyítására. Az elsőfokú bíróság nem adott pontos magyarázatot arra, miért fogadta el a felperes állítását a megbízás tartalmára, és arra két év távlatából miért nem volt elegendő a tanúk vallomása, holott megfelelő választ adtak arra a felperes mint páciens ilyen műtéteknél szokatlan életkorára utalással, hogy miért emlékeztek a beavatkozásokon történetekre. A tanúk megértették a hamis tanúzásról szóló figyelmeztetést, szellemi képességeik birtokában vannak, büntetlen előéletűek, felelősségteljes, nagy odafigyelést igénylő munkát végeznek. M. S.-né műtősnő továbbá a felperes és felesége fogászati beavatkozásain is részt vett (ahogy a felperes által a személyiségi jogokat sértő módon készített fényképeken is látszik). Az elsőfokú bíróság ellenben elfogadta D. I. M. tanúvallomását, aki sem a konzultáción, sem a műtéten nem vett részt, és a felperest folyamatosan csúfoló „baráti körhöz” tartozott, azonban mégis pontosan tudta a felperes óhaját, kívánságát a füleivel kapcsolatban. Nem életszerű, hogy a felperes a pontos kezelési tervét az őt csúfoló, mérgező társadalmi kapcsolataival beszélte volna meg. Az elsőfokú bíróság a bizonyítékok mérlegelése körében (indokolás [14] bekezdése) tévedett abban is, hogy az alperes észlelhette volna, hogy a fülek szögeinek állása más a műtét végeredményéhez képest, mert egy bírósági folyosón több méterről történt

megfigyelés nem helyettesítheti az orvosi, szakértői vizsgálatot (amelyhez kell a felperes hozzájárulása is). Ilyen vizsgálatot a szakértők végeztek a pert megelőzően és annak során. Az elsőfokú bíróság az utóbbiról úgy nyilatkozott, hogy a szakértői vélemény ellentmondásoktól mentes volt, a szakértők kellő választ adtak, és erre alapította az ítélet teljes indoklását. Ebben az esetben miért vált volna szükségessé újabb bizonyítási indítványt előterjeszteni az 5 és 10 fokra. A szakértők egyértelmű méréseket végeztek, az ezen alapuló tény ismeretében a szakértői vélemény nem használható fel az első műtét véleményezéséhez, nem lehet az ítélet alapja. Sételmezte azt is, hogy eredménytelenül kérte a szakértői meghallgatásról készült jegyzőkönyv kijavítását, amelyet az elsőfokú bíróság 46. sorszám alatt azért utasított el, mert szó szerinti rögzítés hiányában nem kérhette olyan szakértői nyilatkozat felvételét a jegyzőkönyvbe, amelyet a jegyzőkönyv készítése során a jelenlévők nem fogadtak el. Ezzel az értelmezéssel azonban a kijavítás, kiegészítés jogintézménye kiüresedik, hiszen akkor utólag nem lehetne azt kérni. Nem azt kérte ugyanis, hogy olyan nyilatkozat kerüljön a jegyzőkönyvbe ami nem hangzott el, hanem a jegyzőkönyv kijavítását, kiegészítését. Ennek egyszerű ellenőrzése lett volna a szakértők távkihallgatásáról készült videófelvétel visszanezése. Mindezek összegzésében előadta azt is, hogy a szakértők álláspontjától eltérően a kezelési terv és a műteti leírás nem volt hiányos, a szakértők továbbá nem az alperes által műtött fülről nyilatkoztak. Előadta azt is, hogy a sebész szakértő az anatómiai sajátosságokhoz képest túlzott mértékű beavatkozás esetére külön tájékoztatást és írásbeli beleegyező nyilatkozatot tartott kötelezőnek, és azt nem tudta, hogy a Magyar Plasztikai Sebészeti Társaságnak van-e ilyen konkrét előírása, de az Európai Plasztikai Sebészeti Társaságnak biztosan. Ez a válasz azonban teljes mértékben jogszabályellenes. A kezelési tervet ugyanis külön nem kellett leírni, az igazságügyi orvosszakértők pedig jogi képzésben is részesülnek, ennek ellenére nem ismerték a vonatkozó jogszabályokat. Idézte ezzel kapcsolatban az Eütv. 134. §-ának (1) és (3) bekezdéseit, ez utóbbit kiemelve: a szóbeli tájékoztatás nem helyettesíthető az előre elkészített általános ismertető segédanyagok átadásával; de idézte az Eütv. 135. §-ának (1) és (2) bekezdéseit is. Az egyesített szakértők a törvénnyel ellentétesen nyilatkoztak, amely hamis tanúzás és bizonyítékként nem szolgálhat. A második ilyen szakértői válasz, hogy a szakértői vélemény kiegészítése szerint is esztétikai maradandó károsodás állapítható meg mindkét fülnél, holott már az alapszakvéleményre előterjesztett észrevételében kifejtette, hogy ez a válasz miért nem helyes. A számára ismeretlen időpontban elvégeztetett második (vagy akár több) műtét ténye miatt az erre a kérdésre adott válasz már nem releváns, de mivel erre a kérdésre is helytelen választ adtak, mert az egészségkárosodás megállapítása a szakma szabályai szerint mindig objektív alapokon nyugszik, nem pedig szubjektív (ízléses) alapon, kérte, hogy az ítéltábla ezt is a megfelelő helyen értékelje. Mivel sem a szépségnek, sem a csúnyaságnak nincs diagnózisa, BNO kódja, nem is jelenthet „egészségkárosodást”. Tehát a szakértőknek ezzel kapcsolatban feltett kérdésre az az egyértelmű válasz, hogy a felperesnél maradandó fogyatékoság vagy súlyos egészségromlás nem következett be. Megállapítható, hogy a három „egyesített” szakértő egyike sem egészségbiztosítási szakorvos, így az egészségbiztosítás körébe tartozó kérdés megválaszolása nem tartozott a kompetenciájukba. Előadva a saját ezzel kapcsolatos kompetenciáját és általános tapasztalatait is sételmezte, hogy a szakértők nem jelezték a kompetenciahiányukat, hanem helytelen választ adtak, amelyet egyértelműen jelzett, de az elsőfokú bíróság ahelyett, hogy egészségbiztosítási szakvizsgával rendelkező szakértőt rendelt volna ki az utolsó kérdés megválaszolására, elfogadta a kompetenciával nem rendelkező szakértő helytelen válaszát és ítéleti tényállás alapjául vette. Ezért előzetes bizonyítás iránti eljárást kezdeményezett a közjegyző előtt, az így beszerzett szakértői véleményt pedig a Pp. 373. §-ának (3) bekezdése alapján a fellebbezés mellékleteként bizonyítási eszközként csatolt, amely rögzíti, hogy a felperesnek nincs egészségkárosodása. Ez a szakértői vélemény arra is választ adott, amit nem is kérdezett meg az alperes, hogy a felperesnek nincs

fájdalomszindrómája: az egyesített szakértők tehát átlépték a kompetenciájukat, hamis választ adtak ebben a kérdésben is. Az ítélet kiegészítését pedig azért sérelmezte, mert amikor az elsőfokú bíróság az ítéletben a kereset „ezt meghaladó részének” elutasításáról rendelkezett, akkor döntött a késedelmi kamat fizetéséről is.

[16] A felperes a fellebbezési ellenkérelmében kérte a kiegészített ítélet helybenhagyását annak indokai alapján és az alperes másodfokú perköltségben való marasztalását. Az alperes alaptalanul hivatkozik a fül 5 vagy 10 fokos, illetőleg normál állására, mert a pontosított kereset azon alapult, hogy az alperes nagy mennyiségű porcszövetet távolított el mindkét fülből és a varratokat is túl húzta, a bizonyítás során pedig aggálytalanul állapították meg, hogy több porcot távolított el, ezért maradandó, nem korrigálható, a normáltól eltérő anatómiai elváltozást okozott mindkét fülön, amely kisebb is lett és nem egyforma nagyságú szögben áll. Az orvos továbbá a beteg beleegyezése ellenére sem árthat neki. Hangsúlyozta azt is, hogy a pert megelőzően beszerzett szakvélemény nem része az eljárásnak. Fenntartotta, hogy a műtétet megelőzően aláírt tájékoztató nem volt megfelelő, a műtét leírás pedig még a felperes nevét sem tartalmazza (nemhogy az „extra” igényeit), ezért nem is hiteles, mindezeket pedig a tanúk vallomása nem helyettesítheti, de e dokumentum még aláírással sem elfogadható, mivel tartalmában hiányos. Az alperes érvelése nem életszerű, hogy a felperes a műtét közben jelezte, hogy a füle milyen szögben álljon, és ő ennek megfelelően járt el. Az alperes olyan beavatkozást végzett, amely egyáltalán nem szokványos, és ezt le kellett volna írnia a tájékoztatóban és annak a kockázatát is, amit egyébként el sem vállalt volna, mivel az orvosi eskü szerint úgy kell végezniük a munkájukat, hogy kárt ne okozzanak. A visszafordíthatatlan esztétikai károsodás körében utalt arra is, hogy a műtétet követő ímélváltás során a fül még gyógyulóban volt, duzzadt volt és be is volt kötve, így igazán fel sem mérte, hogy helyesen végezték-e el a műtétet. A szakértői vélemény egyértelmű továbbá abban, hogy a fül nagysága megfelelő, csak az alakja nem. A fül nagyságán a fülben a porcos rész képzése, annak megfelelősége vagy nem megfelelősége nem befolyásolja a fül nagyságát (szakértői vélemény 3. oldal). Az elsőfokú bíróság helyesen mérlegelte a sérelemdíj nagyságát is, mert a sikertelen plasztikai műtét, a több orvosi konzultáció, a kilátástalanság megviselte, további lelki problémát jelentett a számára, amiért gyógykezeléseket vásárolt, terápián vett részt, mivel nagyon bántotta, szégyellte, hogy újra megjegyzéseket tesznek a küllemére. A társas kapcsolatai beszűkültek, a jobb füle gyakran fáj, speciális párnát kell használnia, oldalt nem tud feküdni. A jobb fül érzékenységét, fájdalmát a szakértő is okozati összefüggésben találta az alperes magatartásával. Bár korábban az elálló füle zavarta, az nem jelentett akkora lelki traumát, mint ennek a sikertelen műtétnek a következménye. Az, hogy további orvosokat megkeresett, inkább azt igazolja, hogy mennyire bántotta az eset, és kíváncsi volt mások szakmai véleményére, hogy lehet-e még valamit tenni. Irracionális az alperes érvelése, hogy további porc kivágását akarta volna, vagy hogy további beavatkozás történt az alperesi műtétet követően, amelyre az alperes az eljárás megfelelő szakaszában nem is hivatkozott. Az elsőfokú bíróság a bizonyítékokat is megfelelően számba vette, ennek részeként követte a bírói gyakorlatot is, amely szerint a tanúk nyilatkozata nem helyettesíti az írásbeli aláírással igazolt, minden lényeges körülményre kiterjedő tájékoztatást. A szakértői vélemény sem aggályos, mert a szakértők sérelmezett válasza nem jogszabályellenes, hiszen éppen az Eütv. fellebbezésben hivatkozott 134. §-ának (1) bekezdésének nem felelt meg az alperes eljárása. Jogirodalmi és a bírói gyakorlatból származó példákkal hivatkozott arra is, hogy a szóbeli tájékoztatás nem helyettesíthető az előre elkészített általános ismertető segédanyagok átadásával, és különösen ki kell térnie a tájékoztatásnak annak a lehetőségére, hogy a műtét folytán a vártnál rosszabb eredmény, akár negatív következmény is előállhat (BDT2009. 1946.), továbbá hogy a tájékoztatásnak olyannak kell lennie, hogy a beteg minden olyan

lényeges információ birtokába kerüljön, amelyek alapján megalapozottan tud dönteni a műtéthez való hozzájárulás megadásáról vagy megtagadásáról. A szakértő azt emelte ki, hogy az anatómiai sajátosságokhoz képest túlzott mértékű beavatkozás következményeit külön írásbeli beleegyező nyilatkozattal kell rögzíteni, és most nincs jelentősége annak, hogy a tájékoztatóban leírták, hogy nincs kezelési terv. A bírói gyakorlatból is következik, hogy az elvárható gondosság körébe tartozik, ha nincs protokoll az adott ellátásra, akár tankönyvi adatokkal, szakmai tapasztalattal, nemzetközi gyakorlattal köteles indokolni a szakértő, a perbeli esetben pedig ez történt. A szakértők véleménye továbbá nem volt hamis tanúzás sem, hanem a felperes esztétikai károsodását és a fülének fájdalmasságát véleményezték, nem pedig egészségkárosodást (leszázákolást). A „maradandó” szó értelmezése itt azt jelenti, hogy nem hozható helyre, nem lehet korrigálni és nem az egészségkárosodás komplex vizsgálati módszerét kell alkalmazni ennek az eldöntésére. Az alperes egyébként is elmulasztotta jelezni időben, hogy a szakértőknek nem kompetenciája az egészségbiztosítás körébe tartozó kérdés megválaszolása. Az alperes bizonyítási indítványa ellentétes a Pp. 373. §-ának (3) bekezdésével is, mert olyan tényt, megállapítást akar cáfolni, amely már a szakvéleményben is ismert volt, de önhibán kívüli okot sem igazolt azzal kapcsolatban, hogy az csak az elsőfokú ítélet meghozatalát megelőző tárgyalás berekesztését követően jutott a tudomására vagy keletkezett. A közjegyző előtt beszerzett szakvélemény esetében egyébként sem érvényesül a kétoldalú meghallgatás elve. Az utóbb beszerzett alperesi szakvélemény egyébként sem jutott eltérő megállapításra, mert nem volt vitás, hogy a funkciókárosodás, halláscsökkenés nincs, a fájdalom sem „organikus megalapozottságú fájdalom-szindróma” vagy krónikus fájdalom, hanem a perben beszerzett szakértői vélemény szerint a felperes gyakori fájdalmát nagy valószínűséggel az alperesi beavatkozás okozta. Az alperes időben megkapta az írásbeli szakértői véleményt, észrevételt is tett, de bizonyítási indítványt is előterjesztett, mint ahogy a szakértők meghallgatása során nem volt további kérdése vagy észrevétele. A bizonyítási indítvány megfelelő feltételek mellett az utólagos bizonyítás szabályainak felelhetett volna meg, de nem felel meg a Pp. 220. §-a (1) bekezdésének és sérti a Pp. 3. és 4. §-aiban foglalt tisztességes eljáráshoz való jogot, valamint a perkonzentráció elvét is. A jegyzőkönyv kijavításával kapcsolatban pedig az elsőfokú bíróság megfelelő indokát adta, hogy ha szó szerinti jegyzőkönyvezést vagy további lényegesnek ítélt nyilatkozat rögzítését kéri, ezt a tárgyaláson kellett volna megtenni. Az ítélet kiegészítése sem jogszabálysértő, mert már az ítélet is kitért arra, hogy a kereset részbeni elutasítása a személyiségi jogsértés megállapítása körében történt. Emellett az indokolás nem utal arra, hogy kifejezetten az elbírálás idején érvényesülő életviszonyokhoz igazítottan határozták volna meg a sérelemdíjat, ezért a károsodás bekövetkeztétől jár a kamat. Előadta azt is, hogy a sérelemdíj mértéke nem eltúlzott, az igazodik a jogsértés súlyához, és a plasztikai műhibák sajátosságai mellett is a felperest súlyos hátrány érte az esztétikailag korrigálhatatlan beavatkozás és az állandósult fájdalom következtében.

[17] A fellebbezés megalapozatlan.

[18] Az ítéltábla fellebbezés hiányában nem érintette az elsőfokú ítélet keresetet részben elutasító rendelkezését a Pp. 370. §-ának (1) bekezdése alapján. Az alperes ezzel kapcsolatban megalapozatlanul hivatkozott arra az ítélet kiegészítése miatt előterjesztett fellebbezésében, hogy az elsőfokú bíróság elutasította a felperes kamatkövetelését. Az elsőfokú bíróság ugyanis az ítélet indokolása szerint a jogsértés megállapítására vonatkozó kereset egy részét utasította el: összevetve a kereseti kérelmet és az ítélet rendelkező részét az állapítható meg, hogy abban a körben nem állapította meg az alperes személyiségi jogot sértő magatartását, hogy a túlzott mértékű porceltávolítás mellett a varratokat is túlhúzta, és a

füleinek részben emiatt lett maradandó, visszafordíthatatlan, helytelen anatómiai formája. Az alperes ugyanakkor érdemben maga sem vitatta az ítélet kiegészítése miatt előterjesztett fellebbezésben, hogy a felperest kamat is megilleti az ítélet kiegészítésében megjelölt esedékességtől.

[19] Az ítélet fellebbezéssel támadott részét illetően pedig az elsőfokú bíróság a felek által felajánlott bizonyítást lefolytatva feltárta az ügy érdemi eldöntéséhez szükséges tényállást és érdemben helyes döntést hozott a jogsértés megállapításáról és az alperes marasztalásáról. Döntésének – alapvetően helytálló – indokai azonban a fellebbezésben foglaltak miatt (és annak sorrendiségét követve) az alábbiak szerint kiegészítésre és korrekcióra szorulnak.

[20] A Ptk. fellebbezésben hivatkozott 2:42. §-ának (3) bekezdése szerint nem sért személyiségi jogot az a magatartás, amelyhez az érintett hozzájárult. Az alperes által hivatkozott felperesi „hozzájárulás” a felek jogviszonyában a műtéti beavatkozásba való beleegyezés kérdésének felel meg, amelynek azonban az Eütv. és a következőes bírói gyakorlat szerint szükségszerű feltétele, hogy a beteg (jelen esetben a felperes) megfelelő tájékoztatásán alapuljon: ez az elsőfokú ítéletben is hiányolt, úgynevezett tájékozott beleegyezés.

[21] Az Eütv. 13. §-ának (1) bekezdése szerint ugyanis a beteg jogosult a számára egyéniesített formában megadott teljes körű tájékoztatásra. A (2) bekezdés a) és c) pontjai értelmében joga van ahhoz, hogy részletes tájékoztatást kapjon – egyebek mellett – az egészségi állapotáról, beleértve ennek orvosi megítélését is, valamint a javasolt vizsgálatok, beavatkozások elvégzésének, illetve elmaradásának lehetséges előnyeiről és kockázatairól [de lásd még pl. a 135. § (1) és (2) bekezdéseit is].

[22] A bírói gyakorlat szerint (pl. BH2019. 135) az orvosnak a beteg aktuális állapotából kiindulva, a műtéti kockázatokról és a várható szövődményekről olyan tájékoztatást kell nyújtania, amelynek eredményeként a beteg olyan helyzetbe kerül, amelyben önrendelkezési jogát gyakorolhatja. A tájékoztatási kötelezettség elmulasztása miatt az egészségügyi szolgáltató felelőssége akkor állapítható meg, ha a beteg nem került minden lényeges információ birtokába, amely alapján megalapozottan dönthetett a műtethez való hozzájárulás megadásáról vagy megtagadásáról. Tájékozott beleegyezés hiányában az egészségügyi intézmény felel a műtét következtében kialakuló szövődményért is, amely a műtét elvégzése nélkül nem következett volna be.

[23] Mert bár az Eütv. 129. §-ának (1) bekezdése alapján a kezelőorvos joga, hogy a tudományosan elfogadott terápiás módszerek közül – a hatályos jogszabályok keretei között – szabadon válassza meg az adott esetben alkalmazandó eljárást, egyszersmind felel is azért, hogy az általa alkalmazott terápia a beteg tájékozott beleegyezésén alapuljon. A (2) bekezdés a) pontja értelmében ugyanis a választott terápiás módszer alkalmazhatóságának feltétele, hogy ahhoz a beteg e törvény szabályai szerint beleegyezését adja. Az Eütv. 15. §-ának (3) bekezdése alapján ugyanis a betegnek joga van arra, hogy a kezelését érintő döntésekben részt vegyen; az e törvényben foglalt kivételektől eltekintve bármely egészségügyi beavatkozás elvégzésének feltétele, hogy ahhoz a beteg megítélésétől, fenyegetéstől és kényszerszertől mentes, megfelelő tájékoztatáson alapuló beleegyezését adja.

[24] Ezért volt elsődleges jelentősége annak, hogy a felperes élhetett-e az önrendelkezési jogával és tájékozott beleegyezését adta-e a tervezett beavatkozáshoz, amelynek eredményeként a füleinek porcállományát olyan mértékben csökkentik, amely a későbbiekben megghiúsíthatja egy esetlegesen nem kívánt (vagy akár utóbb meggondolt) végállapot korrekcióját. Ehhez képest ugyanis a porcállomány ténylegesen eltávolított mennyisége akár meg is felelhetett a szakma szabályainak vagy a felperes nem kellő felvilágosításán alapuló beleegyezésének, ennek következményeit a nem a jogszabályoknak megfelelő beleegyezésen alapuló beavatkozást végző alperesnek kell viselnie.

[25] Az alperes ugyan állította, hogy tájékoztatta a felperest, hogy „a porc eltávolítását követően az már nem módosítható” (8. sorszámú jegyzőkönyv 2. oldal), ilyen tájékoztatást az írásbeli betegtájékoztató nem tartalmaz, de arról az alperes beavatkozást végző törvényes képviselője, dr. V. B. sem tett említést a személyes nyilatkozatában. Ő ugyanis csak arról nyilatkozott, hogy a felperes nem volt elégedett a műtét közben köztesként kialakított „normál állapottal”, ilyenkor pedig „még vesznek ki porcot” (8. sorszámú jegyzőkönyv 5. oldal). Az általa tanúként meghallgatni kért dr. V.-né dr. R. K. és M. S.-né pedig egyezően számolt be arról, hogy a beavatkozás kockázatával és szövődményével kapcsolatos tájékoztatás nem hangzott el a műtét során (10. sorszámú jegyzőkönyv 4. és 6. oldalai). Az alperes mindezekkel nem bizonyította, hogy tájékoztatta a felperest a beavatkozás véglegességet és lehetséges esztétikai károsodását is magában hordozó következményéről. A bírói gyakorlat szerint pedig eleve nem szakértői, hanem bírói mérlegelés alá tartozó jogkérdés (pl. Kúria Pfv.III.20.720/2017/6. számú határozata) a kezelőorvos tájékoztatási kötelezettségének megítélése, ennek részeként az is, hogy egy beavatkozás jelentős, egyben visszafordíthatatlan kockázatáról kell-e tájékoztatni a beteget.

[26] Az alperes hivatkozásával szemben továbbá az elsőfokú bíróság nem az alakszerűsége miatt találta alkalmatlannak – a fentiek vonatkozásában egyébként is hiányos – betegtájékoztatót, hanem mert az az Eütv. fent idézett 13. §-ának (1) bekezdésében szabályozottak ellenére nem volt egyéniesített. Az egyéniesítésnek pedig csak egyik feltétele, hogy a tervezett műtét (fülplasztika), nem pedig valamely más műtetre vonatkozzon, emellett az Eütv. fent hivatkozott rendelkezései szerint igazodnia kell a betegnél jelentkező sajátosságokhoz, így az általa elérni szándékozott eredményhez is; az Eütv. 135. §-ának (1) bekezdése szerint ugyanis a kezelőorvos a beteg tájékoztatását körültekintően, szükség szerint fokozatosan, a beteg állapotára és körülményeire tekintettel végzi. A perbeli betegtájékoztató pedig olyannyira általános (azaz nem egyéniesített), hogy az – amellett, hogy a felperes nevét sem tünteti fel – az életkorához és neméhez képest egyebek mellett kitér a serdülőkorúakra is, és amelyben a felperes – egyebek mellett – kijelentette azt is, hogy „nem vagyok terhes”. Azt pedig a fellebbezés is helytállóan ismertette az Eütv. 134. §-ának (3) bekezdése alapján, hogy a szóbeli tájékoztatás nem helyettesíthető az előre elkészített általános ismertető segédanyagok átadásával.

[27] Mindezen nem változtat, hogy műtét szerepelt a kezelési tervben, a felperes és az orvos pedig a műtét során is kommunikáltak, mert bár a beavatkozásba és a füleinek véghelyzetébe a felperes tényszerűen bele is egyezhetett, e beleegyezése nem alapult a fentiek szerinti kellő tájékoztatáson, azaz jogilag nem felelt meg a beleegyezéssel szemben támasztott követelményeknek. Mindezek miatt a perben ezzel kapcsolatban feltártak önmagukban megalapozták az alperes jogsértéseit azért, mert a felperes teljeskörű felvilágosítása nélkül

került sor az egyébként műtétechnikailag nem kifogásolható, a felperessel való kommunikáció mellett folyt beavatkozásra. Az alperes továbbá az Eütv. vonatkozó (már idézett, ezért szükségtelenül meg nem ismételt) rendelkezéseivel ellentétesen hivatkozott arra is, hogy a felperestől mint betegről volt elvárható a (nagyobb mértékű) közreműködés a tájékoztatása során. Az Eütv. 135. §-ának (2) bekezdése szerint ugyanis a beteg tájékoztatása során kiemelt figyelmet kell fordítani a kezelés általánosan ismert, jelentős mellékhatásaira, az esetleges szövődményekre és a beavatkozások lehetséges következményeire, azok előfordulási gyakoriságára; meg kell győződni arról, hogy a beteg a tájékoztatást megértette, továbbá szükség esetén gondoskodni kell a tájékoztatott lelki gondozásáról. Az ennek megfelelő, töretlen bírói gyakorlat szerint (pl. BH2003. 17.) a betegnek ismernie kell mindazokat a körülményeket, amelyekből megállapíthatja, hogy milyen kockázatot vállal a műtéti hozzájárulás megadásával vagy megtagadásával; az orvos kártérítő felelősségének a megállapítása szempontjából annak van jelentősége, hogy ez a tájékoztatás ténylegesen megtörtént-e; a műtethez való hozzájárulás aláírása önmagában nem alkalmas ennek bizonyítására.

[28] Az alperes álláspontjától eltérően továbbá a műtéti leírás sem cáfolja azt a perben beszerzett, aggálymentes szakvéleményen alapuló megállapítást, hogy az alperes túlzott mértékben távolította el a porcállományt. A felperes a fellebbezési ellenkérelemben helytállóan hivatkozott arra, hogy a műtéti leírás nem tartalmazza a felperes nevét, de további hiányosságként a műtét dátumát és az orvos aláírását sem, illetőleg az e vonatkozásban egyező nyilatkozatok és tanúvallomások szerint azon úgy szerepel G. A. műtősségé, hogy ténylegesen nem vett részt a beavatkozásban. Tartalmilag továbbá e műtéti leírás szerint a „páciens” nem fogadta el a „teljes vastagságban függőleges hossz tengelyű keskeny csíknak” megfelelő porceltávolítás és az öltések elhelyezése után – köztes állapotként – kialakított „természetes helyzetet”, és az öltések „továbbhúzásával” alakult ki a végállapot. Ettől eltérően azonban az alperes beavatkozást végző törvényes képviselője a fent idézetteknek megfelelően arról számolt be, hogy ilyen esetben további porcot távolítanak el. Az Eütv. 136. §-a (1) bekezdésének második mondata szerint az egészségügyi dokumentációt úgy kell vezetni, hogy az a valóságnak megfelelően tükrözze az ellátás folyamatát. A műtéti leírás ezért alakilag és tartalmilag is alkalmatlan volt arra, hogy a valóságnak megfelelően tükrözze a tényleges beavatkozást. A bírói gyakorlat szerint pedig a dokumentációs hiányosság esetén – amely más bizonyítási eszközzel nem pótolható (pl. Kúria Pfv.III.22.465/2017/6. számú határozat) – az egészségügyi szolgáltató elzárja magát annak a bizonyításától, hogy az elvárható gondosságnak megfelelően járt el, a felróhatóság kapcsán pedig valamely lényeges tény bizonyítatlanságát az egészségügyi szolgáltató terhére kell értékelni (pl. Kúria Pfv.III.20.150/2017/4., Pfv.III.20.685/2022/5. számú határozatok). Az alperes mindezek miatt alaptalanul hivatkozott arra, hogy az általa készített egészségügyi dokumentáció alapján az állapítható meg, hogy nem távolított el a szükségesnél nagyobb mennyiségű porcot, de ez nem is következik pusztán abból, hogy a kezelési tervben a „fülkagyló porcos vázának megfelelő méretre és formára történő modellálása” szerepelt. E kezelési terv ellenére ugyanis a perben beszerzett szakértői vélemény alapját képező vizsgálat többretű porchiányt tárt fel (30. sorszámú szakértői vélemény 21-22. oldalai).

[29] A kialakult állapot „véglegességét” pedig – lévén ennek megítélése a perben eldöntendő szakkérdés volt [Pp. 300. §-ának (1) bekezdése] – nem cáfolja önmagában az, hogy a felperes 2020. március 9-én árajánlatot kapott egy egészségügyi szolgáltatótól helyi érzéstelenítésben végzendő fülrekonstrukciós plasztikára (6/A/4. számú irat). A perben beszerzett szakértői vélemény szerint ugyanis egy esetleges későbbi helyreállító műtét esélye

kétséges (30. sorszámú szakvélemény 28. oldal). Ezt a szakértői megállapítást pedig az alperes sem vitatta a szakértői vélemény észrevételezése során (34. sorszámú irat 6-8. oldalai), csupán abból (az alább is értékelt) szempontból, hogy a szakértői vélemény egészségbiztosítási kompetencia hiányában nem foglalhatott volna állást maradandó károsodásról, míg a kiegészített szakvéleményre vonatkozóan (különösen ezt a kérdéskört illetően) az alperesnek további kérdése és észrevétele nem volt (43. sorszámú jegyzőkönyv 3. oldal). Az ítéltábla a teljesség kedvéért utal arra is, hogy a felperes házastársa, P. E. K. beszámolt arról a (kiegészített) tanúvallomásában, hogy az említett árajánlatot adó egészségügyi intézmény szerint csak a felperes testéből máshonnan kivett porccal tudják pótolni esetlegesen a hiányzó porcállományt, mivel azonban több más orvos is arról tájékoztatta a felperest, hogy a kialakult állapotot nem lehet megváltoztatni, a felperes elfogadta ezt, és nem vállalt újabb műtétet (49. sorszámú jegyzőkönyv 5. oldal). Az alperesnek pedig mindezekhez képest sem volt a perben további (utólagos) bizonyítási indítványa, amelyre – és a felperest az Eütv. 15. §-ának (1) és (2) bekezdései alapján megillető önrendelkezési jogra is – figyelemmel az alperes által hivatkozott árajánlat nem cáfolta az elsőfokú bíróság szakértői véleményen alapuló megállapítását.

[30] A fellebbezésben a megállapított tényállással összefüggésben előadottakkal kapcsolatban pedig – elkerülve a szükségtelen ismétléseket – annak hangsúlyozása szükséges, hogy a felek közötti megbízási jogviszony tartalmát és a felperes „elvárásait” illetően is annak van jelentősége, hogy a megbízásnak a még a beavatkozás során is nyitott tárgya nem a felperes tájékozott beleegyezésén alapult, amelyet az sem befolyásol, hogy a felperes a műtétet követően 8 nappal küldött elektronikus levélben a bal fülét (azaz nem mind a kettőt) rendben lévőnek ítélte. Ugyancsak a teljesség kedvéért szükséges rögzíteni: az, hogy a felperes – aki eleve 60 évesen vállalta az őt az alapvetően a társas kapcsolatai felől érkező visszajelzések miatt zavaró füleinek plasztikáját – a műtétet közvetlenül követően elfogadhatónak találta az egyik fülének állapotát, nem teszi a beleegyezését tájékozott beleegyezéssé. A tájékoztatás hiányát nem szünteti meg ugyanis, hogy a felperes csak a megváltozott anatómiai állapothoz való hozzászokás ezt követő fázisában – kiváltképp miután ismét negatív visszajelzések érték – szembesült azzal, hogy a beavatkozás nem hozta a várt eredményt: hogy (fádalom nélkül) együtt tudjon élni a megváltoztatni szándékozott megjelenésével. Az alperes ehhez kapcsolódó hivatkozásával szemben az elsőfokú bíróság nem mérlegelte okszerűtlenül dr. V.-né dr. R. K. és M. S.-né tanúvallomását abból a szempontból, hogy teljes pontossággal visszaemlékezhetek-e a beavatkozás során a felperes elvárásaival kapcsolatban elhangzottakra, amelynek azonban a már hivatkozottak, különösen pedig a tájékozott beleegyezés hiánya miatt nem is volt érdemi jelentősége.

[31] A fellebbezés annyiban helytálló volt, hogy az elsőfokú bíróság iratellenesen rögzítette a tényállásban, hogy a beteg tájékoztató „tartalmazta a műtét menetét azt, hogy külön kezelési terv nincs”, mivel a tájékoztató éppen a műtétet tünteti fel mint kezelési tervet, és a „kezelési terv, műtét alternatívái: nincs” kitétellel arra utalt csak, hogy a kezelési tervben szereplő műtétnek nincs alternatívája. Az ítéltábla ezért ennyiben korrigálta a megállapított tényállást. Annak azonban nincs jelentősége, hogy az elsőfokú bíróság a „normál állapot” kifejezéssel milyen szinonimáját használta a fülek állását az esetek többségében mintegy 23 fokban jellemző helyzetnek. Az pedig, hogy – mint a perben becsatolt fényképfelvételek és a szakértői vélemény lelete is dokumentálják – a fül a (3 dimenziós) volumenét illetően redukálódott, nem áll ellentmondásban azzal, hogy a (úgyszólván 2 dimenziós) területe nem csökkent, ezzel együtt ugyanis a fülek karakterét jelentő egyes képletek vesztették el e jellegadó tulajdonságaikat és tömegüket. Az alább kifejtettek szerint pedig ennek cáfolatára

az utólagos bizonyításként benyújtott szakvélemény és a „második műtetre” vonatkozó alperesi előadás sem voltak alkalmas.

[32] Tény, hogy az alperes törvényes képviselője már a 2024. május 21-én megtartott tárgyaláson (49. sorszámu jegyzőkönyv 5. oldal) utalt arra, hogy sor kerülhetett egy secunder beavatkozásra (nyilatkozata szerint: „ide látom, hogy ez nem az én fülem”). A törvényes képviselő azonban az érdemi tárgyaláson tette meg ezt a nyilatkozatot, a Pp. 191. §-ának (4) bekezdése alapján azonban a törvényes képviselő csak a perfelvételi tárgyaláson tehet hatályos nyilatkozatot a tényállítás tekintetében, ezért a nem a jogi képviselő által az érdemi tárgyaláson tett ezen nyilatkozat hatálytalan volt a Pp. 74. §-ának (1) bekezdése alapján. Ehhez képest az alperes csak az utolsó, 2024. július 4-i tárgyaláson tett hatályosan erre vonatkozó tényállítást. Az elsőfokú bíróság érdemben helytállóan hivatkozott arra, hogy az alperes ezen új „tényállítása” (tartalmilag ellenkérelem-változtatása) elkésett, már önmagában a törvényes képviselő fentiek szerinti 2024. május 21-i észleléséhez képest is, de e vonatkozásban írásban kérelmet sem terjesztett elő az ellenkérelem-változtatás engedélyezése iránt. A Pp. 217. §-ának (1) bekezdése szerint azonban a fél a kereset-, illetve az ellenkérelem-változtatás engedélyezése iránti kérelmét írásban, a változtatásra okot adó új tényállításról történő tudomásszerzéstől, illetve a bíróság anyagi pervezetési cselekményének közlésétől számított tizenöt napon belül terjesztheti elő; e határidő elmulasztása miatt nincs helye igazolásnak. Az ítéltábla e vonatkozásban hangsúlyozza ugyanakkor azt is, hogy már az alperes részére 2024. február 19-én kézbesített szakértői vélemény tartalmazta, hogy a fülek állása a jobb oldalon kb. 5, a bal oldalon kb. 10 fok (30. sorszámu szakvélemény 26. oldal). Az alperes pedig az erre tett észrevételében úgy nyilatkozott, hogy ez „az állapot a beteg kérését tükrözi”, a „felperes fülei az általa kívánt szögben állnak” (34. sorszámu irat 1. és 6. oldalai). Az alperes ezért ezt követően rosszhiszeműen (és elkésetten) hivatkozott arra, hogy egy secunder műtét során alakult ki a felperes füleinek végső állapota. Az ítéltábla a fellebbezésben foglaltak miatt itt utal továbbá arra is, hogy bár a felperes csatolt a keresetlevélhez egy a pert megelőző közjegyzői eljárás során beszerzett szakértői véleményt is, mivel a perben felmerült szakkérdéseket az elsőfokú bíróság által a felperes indítványára kirendelt szakértő válaszolta meg, a közjegyző előtt beszerzett szakértői vélemény nem volt felhasználható a perben [Pp. 306. §-ának (4) bekezdése].

[33] Az alperes a tényállás felperes által elszenvedett hátrányokat megállapító [8] bekezdése kapcsán részben helytállóan utalt arra, hogy az álmatlanság, szorongás, romlott önkép, alacsony önértékelés és szorongó hangulat jellemezte a felperest a műtétet megelőzően is. Azonban maga sem tett vitássá a tényállás [7] bekezdésében rögzítetteket, amely szerint a felperes azt várta a műtétől, hogy megszűnjenek a fülei miatt a gyermekkor óta őt ért kellemetlenségek, jelenleg azonban már a jobb füle is fájdalmas, és az eredmény miatt csalódottságot érez. Ez alapján pedig a műtétet megelőző állapotához képest többlethátrányként jelentkezik a fülének (különösen az alvását befolyásoló) fájdalmassága, és hogy a fülének megváltozott esztétikája új beszédtemát szolgáltat a társas érintkezések során, de további hátrányt jelent a műtét remélt sikeréhez képest (és az elszenvedett esztétikai károsodás miatt) jelentkező csalódottság, amelyek miatt nem vitásan pszichoterápiát is igénybe vett; a fellebbezés iratellenes hivatkozásával szemben azonban a felperes nem hivatkozott arra, hogy nála depresszió alakult volna ki. Az alperes nem vitatta továbbá az elsőfokú ítélet indokolásának [18] bekezdésében rögzítetteket sem, amely szerint a felperes műtét előtti problémái nem hogy megszűntek, hanem fokozódtak is. Az pedig, hogy a felperes immáron szemhéjplasztikával kapcsolatban is kért árajánlatot, alátámasztja, hogy az addig is alacsony önértékelése tovább romlott.

[34] Az alperes alaptalanul sérelmezte azt is, hogy eredménytelenül kérte a szakértők meghallgatásáról készített 43. sorszámú jegyzőkönyv kijavítását. Amellett, hogy az ítéltábla egyetértett a kijavítás iránti kérelmet elutasító 46. sorszámú végzés indokaival (a felek nem kértek szó szerinti jegyzőkönyvezést és nem észrevételezték a jegyzőkönyvi tartalmat összefoglaló hangfelvételt), azt is hangsúlyozni kell, hogy az alperes azért kérte mindezt, mert a sebészeti kérdésekben megnyilvánuló szakértő hivatkozása szerint a Magyar és az Európai Plasztikai Sebészeti Társaságok tájékozott beleegyezést érintő állásfoglalásaira vonatkozó utalása előtt megjegyezte, hogy „nem ismeri az idevonatkozó törvényeket”. Az ítéltábla e vonatkozásban is visszautal a fent már rögzítettekre, hogy a tájékoztatás megtörténte mint ténykérdés és szükségessége mint jogkérdés körében a vonatkozó jogszabályok értelmezése a bíróság feladata, míg a szakértő a szakkérdésekben nyilvánít véleményt. Ehhez kapcsolódóan a fellebbezés érvelésével szemben nem a kezelési terv alakításainak, hanem a részben a fellebbezésben is hivatkozott jogszabályi rendelkezések szerint a beavatkozást legitimáló tájékozott beleegyezésnek van elsődleges jelentősége, amelyhez képest közömbös a szakértők jogi képzése.

[35] Az alperes alaptalanul hivatkozott arra is, hogy az eljáró szakértők egészségbiztosítási kompetencia hiányában nem nyilatkozhattak volna arról, hogy a felperes maradandó esztétikai károsodást szenvedett el, amellyel kapcsolatban visszautalt az elsőfokú eljárás során tett előadására is. A másodfokú eljárás azonban nem az elsőfokú eljárás megismétlése, mivel az ítéltáblának mint másodfokú bíróságnak a fellebbezést és az elsőfokú határozatot kell elbírálnia, nem pedig a fél elsőfokú eljárás során előterjesztett nyilatkozatait. Ezért a már a korábbi perrendtartás rendelkezései alapján is kialakult (pl. BH2016. 173.), de a Pp. hatálya alatt is következetes bírói gyakorlat szerint (pl. Kúria Pfv.VI.24.583/2022/6. számú határozat) a fellebbező félnek a fellebbezésben kell feltüntetnie – egyebek mellett – a Pp. 371. §-a (1) bekezdésének b) és d) pontjai körében, hogy a másodfokú bíróság milyen okból változtassa meg az elsőfokú határozat kifogásolt rendelkezését, illetőleg melyek azok az anyagi és/vagy eljárási jogszabálysértések, amelyekre a fellebbezést alapítja. A Pp. 370. §-a (1) bekezdésének 2. mondata értelmében ugyanis a másodfokú bíróság felülbírálati jogköre korlátainak minősülnek a Pp. 371. §-a (1) bekezdésének a)-d) pontjaiban megjelölt tartalmi követelmények körében előadottak. Ezért a fellebbező félnek az a fellebbezésben tett előadása, hogy fenntartja az elsőfokú eljárás során tett nyilatkozatait, nem pótolja annak az anyagi vagy eljárási szabálysértésnek a megjelölését, amelyre a fellebbezést alapítja (pl. BDT2021. 4397.). Mindezek miatt az ítéltábla kizárólag a fellebbezésben feltüntetettek alapján bírálhatta el a fellebbezést.

[36] Az eljáró szakértők azonban nem tettek olyan megállapítást, hogy a felperesnél maradandó fogyatékosság vagy súlyos egészségromlás következett volna be, és nem is a komplex minősítésre vonatkozó részletes szabályokról szóló 7/2012. (II. 14.) NEFMI rendelet fogalomkörében vagy hatálya alatt nyilvánítottak véleményt (így azt sem állapították meg, hogy a felperes valamely fájdalom-szindrómában szenved), hanem a szépségszeti beavatkozások kapcsán az egészségügyi szolgáltatókkal szemben indított perekben nem szokatlan megfogalmazással azt rögzítették, hogy a felperes a jobb fülének fájdalmasság mellett tartós, egy esetleges kétes kimenetelű műtét hiányában végleges esztétikai károsodást szenvedett el. Ez az esztétikai károsodás pedig – a fényképfelvételek és a szakértői vélemény alapján – egyrészt abban jelentkezik, hogy a felperes fülei nem szokványos módon illeszkednek a koponyájához, másrészt pedig, hogy a porcállomány mennyiségi hiányából fakadóan a kinézetéből is több szempontból hiányoznak az emberi fülre jellemző alapvető

vonások. Egy szépeszeti beavatkozás eredményességének (és következményeinek) megítélésénél pedig nyilvánvalóan annak van jelentősége, hogy az adott testtájék korrekciója a külső szemlélő számára is felismerhető javulást hozott-e az érintett képlet esztétikai állapotában. A felperes által „csalódást keltőként” megélt végállapotra vonatkozó véleménye pedig nemcsak – az őt eleve a műtéti beavatkozásra készítető – környezetének nem vitatott véleményével egyezik meg, hanem a becsatolt fényképfelvételekkel és a szakértői lelettel jól dokumentált állapota alapján az elsőfokú bíróság is helyesen mérlegelte, hogy a felperes esztétikai károsodást szenvedett el a beavatkozás eredményeként.

[37] Ezért a perben nem volt szükség az alperes által hivatkozott további orvosszakértői bizonyításra, a felperes által elszenvedett károsodás megítélésére ugyanis az elsőfokú eljárás során előterjesztett, majd kiegészített szakértői vélemény volt hivatott, de arra a Pp. már hivatkozott 306. §-ának (4) bekezdése alapján egyébként sem lett volna alkalmas az alperes által közjegyző előtt beszerzett szakértői vélemény, ezért amellet, hogy az utólagos bizonyítás Pp. 373. §-ának (3) bekezdésében rögzített feltételei sem állnak fenn (hiszen már az elsőfokú eljárás során 34. sorszám alatt előterjesztett beadványában is hivatkozott a kompetenciahiányra), az ítéltábla elutasította ezt az indítványát.

[38] Mindezek miatt az ítéltábla e kiegészítésekkel és korrekciókkal helybenhagyta az elsőfokú bíróság – jogalapjában és összecszerűségében, valamint a mérlegelés szempontjai tekintetében egyebekben nem támadott – ítéletét a Pp. 383. §-ának (2) bekezdése alapján.

[39] A felperes pernyertes lett a másodfokú eljárás során, ezért az alperes a Pp. 83. §-ának (1) bekezdése alapján köteles megtéríteni az áfa-mentes ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltségét, amelynek összegét az ítéltábla a 3. §-a (2) bekezdésének a) pontja és (5) bekezdése alapján állapított meg.

Debrecen, 2024. november 7.

Dr. Bakó Pál s.k. a tanács elnöke, Dr. Árok Krisztián s.k. előadó bíró, Dr. Molnár Tibor Tamás s.k. bíró